

ความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณ¹

มงคล สงปรางค์²

บทคัดย่อ

ความชอบธรรมทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงอยู่ของรัฐบาลในฐานะผู้ปกครอง ซึ่งเป็นความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิดและความศรัทธาของประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยผู้มอบอำนาจการปกครองแก่ผู้ปกครองภายใต้ความเชื่อและคุณค่าของระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การเมืองการปกครองของไทยในช่วงปี พ.ศ. 2544-2549 ได้มีรัฐบาลภายใต้การนำของ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ที่นักวิชาการส่วนหนึ่งเรียกระบบการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณว่า “ระบอบทักษิณ” มีการบริหารราชการแผ่นดินอย่างมีประสิทธิภาพจนเป็นที่ยอมรับ ส่งผลต่อความเชื่อถือศรัทธาของประชาชน ทำให้มีความชอบธรรมทางการเมืองเพิ่มสูงขึ้น แต่ในขณะเดียวกันการใช้อำนาจโดยมิชอบหลายประการ นำมาสู่ความเสื่อมศรัทธาของประชาชนและนำมาสู่การล่มสลายของระบอบทักษิณในเวลาต่อมา ดังนั้นจึงสมควรศึกษาว่าระบอบทักษิณ มีที่มาแห่งความชอบธรรม ลักษณะความชอบธรรม ปัญหาความชอบธรรม และมีผลกระทบต่อการเมืองการปกครองของไทยประการใด ซึ่งจากการศึกษาวิจัยความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณ พบว่า

1. ความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณเกิดขึ้นจากการได้รับอำนาจมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนตามกรอบกติกาแห่งรัฐธรรมนูญ อันเป็นที่มาแห่งอำนาจเป็นที่ยอมรับและมีพฤติกรรมการใช้อำนาจและจุดหมายการใช้อำนาจเป็นปัจจัยเกื้อหนุนความชอบธรรม กล่าวคือ มีการกำหนดนโยบายเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อชนชั้นล่างซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศและน่านโยบายไปปฏิบัติได้จริง มีการบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม พันตำรวจโททักษิณในฐานะผู้นำมีภาวะผู้นำที่เข้มแข็งสามารถขับเคลื่อนการบริหารราชการแผ่นดินให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งโครงสร้างของกฎหมายและ รัฐธรรมนูญที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณ

2. ลักษณะความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณ มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างทางการเมืองอันนำไปสู่การครอบงำฝ่ายนิติบัญญัติและองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการบริหารราชการแผ่นดิน มีความสัมพันธ์เชิงกระบวนการนโยบายที่สามารถกำหนด

¹ มงคล สงปรางค์. ความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาโท สาขาการเมืองและการปกครอง คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.

² ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครสวรรค์

นโยบาย นำนโยบายไปปฏิบัติได้จริง มีการประชาสัมพันธ์การทำงานด้วยวิธีเชิงการตลาดจนเป็นที่นิยมของประชาชน มีความสัมพันธ์เชิงการบริหารราชการแผ่นดินด้วยการปรับปรุงระบบการบริหารยุคใหม่ มีการนำเทคนิคแบบเอกชนมาใช้ในภาครัฐ เพื่อสร้างประสิทธิภาพการบริหาร สามารถสร้างกลไกการบริหารให้ข้าราชการประจำปฏิบัติตามนโยบายของฝ่ายการเมืองได้อย่างจริงจังเป็นครั้งแรก และมีลักษณะเชิงภาวะผู้นำที่เข้มแข็งโดดเด่นส่งผลต่อการขับเคลื่อนการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ปัญหาความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณ เกิดมาจากปัญหาการบริหารราชการแผ่นดินเอื้อประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้อง ปัญหาการทุจริต ปัญหาการแทรกแซงระบบการตรวจสอบ ปัญหาการใช้อำนาจโดยมิชอบไปกระทบกระเทือนต่อสิทธิ เสรีภาพของประชาชน และสื่อมวลชน ปัญหาวิกฤตศรัทธาต่อผู้นำ ปัญหาจริยธรรมทางการเมืองของผู้นำ ปัญหาการกระทบกระทั่งสถาบันสำคัญของชาติ และปัญหาการบัญญัติกฎหมายเพื่อผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง

4. ผลกระทบของระบอบทักษิณต่อระบบการเมืองการปกครองไทย มีผลทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ในเชิงบวกทำให้เห็นการบริหารราชการแผ่นดินของระบบทักษิณที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล มีการปรับปรุงระบบราชการให้เป็นกลไกหนึ่งของระบบการบริหารราชการแผ่นดิน มีการกำหนดนโยบายและนำไปปฏิบัติได้จริงที่เอื้อผลประโยชน์ต่อประชาชน แต่ในเชิงลบมีการส่งผลต่อการใช้อำนาจโดยมิชอบ มีการทุจริตส่งผลเสียหายต่อสังคมอย่างร้ายแรง มีการเล่นพรรคเล่นพวกนำไปสู่ความแตกแยกในสังคม จนท้ายที่สุดนำมาสู่การขาดความสมดุลทางการเมืองและนำไปสู่วิกฤตการณ์ทางการเมืองในเวลาต่อมา

ดังนั้น จากการศึกษาวิจัยเรื่องความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณทำให้ทราบถึงที่มา ลักษณะ และปัญหาแห่งความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณ และผลกระทบของความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณต่อการเมืองการปกครองของไทย ซึ่งจะทำให้มีการศึกษาหาแนวทางการแก้ไขปัญหาทางการเมืองการปกครองดังกล่าวที่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการสร้างความเข้มแข็งทางการเมืองและการพัฒนาการเมืองการปกครองของไทยต่อไป

คำสำคัญ : ความชอบธรรมทางการเมือง ระบอบทักษิณ

Abstract

Political legitimacy is an important factor of the existence of the government as they are the governor as well as the people's belief, thought and faith who possess the sovereignty and give this authority to the government under the belief and the politics value. During 2544 – 2549 B.E, Police Lieutenant Colonel Thaksin's government or

“Thaksinocracy” which was named by the educators, his government was efficient and this led to the increasing of the political legitimacy. In the same time, the illegal use of power made the people lose faith to Thaksin government and this led to the failure of Thaksin’s government later. Therefore, these political problems should be studied for the cause, the characteristics, the problems and the effects of the legitimacy toward Thai Politics. The results of the study were as follows:

1. The political legitimacy of Thaksinocracy caused by people vote’s acquirement under the constitution’s rules which were accepted and its authority’s power behavior and purpose was the factor supporting for this legitimacy. Thaksin government’s policy was assigned for supporting the lower people which were the majority people of the country. Besides, the policy was practical and the official administration was very effective. Besides, the economics and social problems were improved perfectly. Police Lieutenant Colonel Thaksin’s leadership also helped the administration effectively all through the politics, economic, and social including the constitution structure provided for building the strength and the political legitimacy of Thaksinocracy.

2. The characteristics of the political legitimacy of Thaksinocracy were related with the political structure which conducted toward the dominance of the legislation and the other organization according to the constitution in order to strengthen the official administration. Besides, the characteristics of the political legitimacy were also related with the process of the policy which was practical. As well as the public relation was used marketing strategy so it was very popular and satisfied the people. Moreover, modern technique using in private sector was also brought to improve the official administration effectively. The outstanding of the leadership also effected to the effective the official administration.

3. With regard to the problems of the political legitimacy of Thaksinocracy, it caused by the problems of the administration which provided for Thaksin himself and his followers. The corruption, the interference of the investigation, the illegal use of power affected to the people’s right and freedom, the problems on the faith crisis to the leader, the problems on the conflict to the national institutions, the problem on the leader’s

ethics and the problems on the legislation in order to advantage himself and his followers.

4. The affects of Thaksinocracy were both positive and negative. With regard to the positive effect, the administration of Thaksinocracy was effective and efficient. The improvement of the officialism and the government policy was very practical and advantage the people absolutely. However, the negative effect resulted in illegal use of power e.g. corruption which affected to the damage of the society. Besides, the problems of nepotism also conduced to the rupture of the society and finally, it brought about to the imbalance of the politics and caused the political crisis later.

Therefore, the study entitled “the political legitimacy of Thaksinocracy” indicated the cause, the characteristics and the problems of the political legitimacy of Thaksinocracy and the effects of the political legitimacy of Thaksinocracy which affected to Thai politics. This study also showed the guidelines for solving the politics problems and to develop Thai politics afterward.

Keywords: Political legitimacy, Thaksinocracy

บทนำ

เนื่องจากแนวคิดการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีแนวคิดเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน มีที่มาจากประชาชน โดยประชาชนเลือกผู้แทนผ่านระบบการเลือกตั้ง เพื่อให้ได้ผู้แทนเข้ามาใช้อำนาจอธิปไตยในองค์กรของรัฐ และการใช้อำนาจรัฐของผู้แทนเป็นอำนาจทางมหาชนอยู่ภายใต้หลักความชอบด้วยกฎหมายและความเห็นพ้องของประชาชน ประชาชนจึงจะเกิดการยอมรับ หากประชาชนเห็นว่าการกระทำของผู้แทนมีความชอบธรรมย่อมนำมาสู่ความเชื่อถือศรัทธาและการดำรงอยู่อย่างมั่นคงทางการเมืองของผู้ปกครอง แต่หากผู้แทนมาโดยวิถีทางนอกระบอบประชาธิปไตยหรือมีการใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง ไม่ทำตามสัญญาประชาคมของประชาชน ย่อมก่อให้เกิดปัญหาการขาดความชอบธรรมในระบบการเมือง ทำให้ประชาชนไม่ยอมรับการปกครองของผู้แทน ก่อให้เกิดความวุ่นวายทางการเมือง การเมืองขาดความมั่นคงและไร้เสถียรภาพ และนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงในระบบการเมืองการปกครอง ในที่สุดนำไปการล่มสลายของผู้ปกครอง

ความชอบธรรมทางการเมืองในระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงอยู่ของรัฐบาลในฐานะผู้แทนของประชาชน ที่ประชาชนมอบหมายให้มาทำหน้าที่ฝ่ายบริหารเพื่อบริหารราชการแผ่นดินให้เกิดความผาสุกแก่ประชาชน นอกจากนั้นความชอบธรรมทางการเมืองยังเป็นความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิดและความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อผู้ปกครอง อยู่ภายใต้ความเชื่อและคุณค่าของระบบการเมืองและสังคม³ ตลอดจนวัฒนธรรมทางการเมือง ระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีแนวคิดว่าอำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน การใช้อำนาจอธิปไตยเป็นความยินยอมของประชาชนและกระทำในนามของประชาชน มีวัตถุประสงค์ในการปกครองเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนและอำนวยประโยชน์สุขแก่ประชาชน ดังนั้นความชอบธรรมทางการเมืองจึงมีความยึดโยงอยู่กับความเชื่อและความศรัทธาของประชาชนดังกล่าว

สำหรับการเมืองการปกครองของไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบันมีรัฐบาลหลายชุดสลับเปลี่ยนหมุนเวียนเข้ามาบริหารราชการแผ่นดิน จนในปี พ.ศ. 2544 การเมืองการปกครองของไทยจึงได้รัฐบาลภายใต้การนำของพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี อันเป็นรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งตามกติกาของรัฐธรรมนูญ(ฉบับปี พ.ศ. 2540) ที่มีกรกล่าวถึงว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่มีความเป็นประชาธิปไตยมากที่สุดฉบับหนึ่ง และเป็นช่วงเวลาประชาชนมีความต้องการรัฐบาลที่มีผู้นำที่เข้มแข็งเข้ามาบริหารประเทศเพื่อกอบกู้วิกฤตเศรษฐกิจและสังคมในขณะนั้น ซึ่งรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณมีการ

³ ทินพันธ์ นาคะตะ, ความชอบธรรมในการปกครอง : ปัญหาและความหวังของไทย (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528) , หน้า 14 - 15

กำหนดนโยบายที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน นำนโยบายต่างๆ ไปปฏิบัติให้เกิดผลได้จริง มีการบริหารราชการแผ่นดินอย่างมีประสิทธิภาพ พันตำรวจโททักษิณ นายกรัฐมนตรี ในฐานะผู้นำรัฐบาล มีภาวะผู้นำที่เข้มแข็งโดดเด่น กล้าคิด กล้าตัดสินใจ จนเกิดความนิยมชมชอบของประชาชนอย่างกว้างขวาง ก่อให้ความศรัทธาของประชาชนต่อรัฐบาล จนนักวิชาการบางส่วนเรียกการบริหารประเทศในแนวทางของรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณว่า “ระบอบทักษิณ” อย่างไรก็ตามการบริหารราชการแผ่นดินโดยระบอบทักษิณกลับถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางในการใช้อำนาจโดยมิชอบเอื้อประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้องมีการทุจริต หาผลประโยชน์โดยมิชอบ มีการบริหารราชการแผ่นดินในระบบอุปถัมภ์ เล่นพรรคเล่นพวก มีการใช้อำนาจไปกระทบกระทั่งต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนและสื่อมวลชน มีการทำลายระบบการตรวจสอบตามรัฐธรรมนูญ และมีการแทรกแซงองค์กรอิสระและองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ ทำให้ประชาชนบางส่วนเริ่มขาดความศรัทธาต่อรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณ และเข้ามาสู่วิกฤตการณ์ทางการเมืองในเวลาต่อมา จนท้ายที่สุดรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณล่มสลายไป อันเนื่องมาจากการรัฐประหารของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขภายใต้การนำของพลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ผู้บัญชาการทหารบกในขณะนั้น

ดังนั้น ปัจจัยสำคัญอันนำมาสู่ความรุ่งเรืองและความล่มสลายของรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณหรือระบอบทักษิณส่วนสำคัญประการหนึ่งมาจากปัจจัยด้านความชอบธรรมทางการเมือง ดังนั้นผู้เขียนจึงเห็นความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่สมควรศึกษา ที่มา และเหตุปัจจัยในการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณมาจากปัจจัยใด มีลักษณะความชอบธรรมประการใด และส่งผลสำคัญต่อการเมืองการปกครองไทยอย่างไร นอกจากนั้นจากปัญหาการบริหารราชการแผ่นดินของระบอบทักษิณอันนำมาสู่ปัญหาความชอบธรรมและความเสื่อมของระบอบทักษิณมาจากปัจจัยประการใด จึงสมควรที่จะศึกษาหาสาเหตุของการขาดความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณจนนำมาสู่วิกฤตการณ์ทางการเมืองและการล่มสลายของรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณจากการรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 ซึ่งจากการศึกษาวิจัยจะทำให้ทราบถึงสาเหตุของการขาดความชอบธรรม ลักษณะและผลของการขาดความชอบธรรมของระบอบทักษิณ อันนำมาสู่ผลลัพธ์ทางการเมืองประการใด เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางการเมืองดังกล่าวและนำมาสู่การแสวงหาทางออกหรือข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหาทางการเมืองให้ถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับวิถีประชาธิปไตยของไทยต่อไป

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนได้กำหนดกรอบวัตถุประสงค์ที่เป็นประเด็นสมควรศึกษา ดังนี้

- (1) เพื่อศึกษาวิธีการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณ
- (2) เพื่อศึกษาลักษณะความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณ
- (3) เพื่อศึกษาปัญหาของความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณ

(4) เพื่อศึกษาผลกระทบจากสภาวะความชอบธรรมทางการเมืองของระบบทักษิณต่อการเมืองไทย

ดังนั้นเพื่อให้การศึกษานี้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ผู้เขียนจึงกำหนดวิธีการในการศึกษาเรื่องนี้ในรูปแบบการศึกษาวินิจฉัยเชิงคุณภาพและการออกแบบสัมภาษณ์เพื่อหาเหตุปัจจัยลักษณะ ปัญหา ผลกระทบของความชอบธรรมทางการเมืองของระบบทักษิณ ตลอดจนเพื่อทราบทัศนคติ แนวคิดและมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจและเกี่ยวข้องกับการเมืองโดยตรง โดยผู้ให้สัมภาษณ์สามารถแสดงทัศนะและความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ซึ่งผู้เขียนได้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและวางกรอบในการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนด ตลอดจนการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารต่างๆ โดยรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำรา บทความ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร งานเขียน งานวิจัย บทความ สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์และเอกสารอื่นๆ ทั้งจากห้องสมุด แหล่งวิชาการต่างๆ และสถานที่ราชการ ตลอดจนข้อมูลสารสนเทศอื่นที่มีความน่าเชื่อถือ

อย่างไรก็ดีผู้เขียนได้ศึกษาในกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่มีความน่าสนใจโดยมีการระบุเฉพาะเจาะจงใน 3 สาขาอาชีพ คือ นักการเมือง นักวิชาการ และนักธุรกิจ ที่มีความรู้ความสนใจทางด้านการเมืองการปกครอง ตลอดจนมีข้อมูลที่สำคัญของระบบทักษิณเป็นอย่างดี กล่าวคือกลุ่มนักการเมือง ผู้เขียนได้รับความกรุณาให้เข้าสัมภาษณ์จาก นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ และนายยงยุทธ ดิยะไพรัช อดีตประธานสภาผู้แทนราษฎร อดีตสมาชิกพรรคไทยรักไทย กลุ่มนักวิชาการผู้เขียนได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี เจริญวิทยา อดีตอาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ ดร.ปริญญา เทวานฤมิตรกุล รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ฝ่ายกิจการนักศึกษา อาจารย์ประจำภาควิชากฎหมายมหาชน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กลุ่มนักธุรกิจ ผู้เขียนได้รับความกรุณาจาก นายราชันย์ วีระพันธ์ สมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นักธุรกิจและเจ้าของธุรกิจหลายประเภทในจังหวัดเชียงใหม่ และ นายอนรรักษ์ อินทร เลขาธิการหอการค้าจังหวัดเชียงราย เจ้าของธุรกิจหลายประเภทในจังหวัดเชียงราย โดยการศึกษานี้ผู้เขียนได้เน้นการสอบถามการวิเคราะห์และสังเคราะห์ในการศึกษาตามประเด็นที่กำหนด กล่าวคือ (1) ปัจจัยการสร้างความชอบธรรมและวิธีการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของระบบทักษิณ (2) ลักษณะความชอบธรรมทางการเมืองของระบบทักษิณในทางการเมืองการปกครอง (3) ปัญหาความชอบธรรมทางการเมืองของระบบทักษิณอันนำมาสู่ความเสื่อมถอยของระบบทักษิณ (4) ผลกระทบของระบบทักษิณกับการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมไทย ส่วนขอบเขตด้านเวลาได้เน้นการศึกษาตั้งแต่พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตรจัดตั้งพรรคไทยรักไทย อันนำมาสู่การเลือกตั้ง

ทั่วไปในปี พ.ศ. 2544 จนสามารถชนะการเลือกตั้งและจัดตั้งรัฐบาลบริหารราชการแผ่นดินเรื่อยมาจนครบวาระ และนำมาสู่การเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ.2548 และพรรคไทยรักไทยชนะการเลือกตั้งได้คะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของสภาผู้แทนราษฎร แต่เมื่อจัดตั้งรัฐบาลบริหารราชการแผ่นดินกลับมีปัญหาทางการเมืองเรื่อยมาและนำไปสู่วิกฤติการณ์ทางการเมือง และนำมาสู่การรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549

บทวิเคราะห์

จากการศึกษาวิจัยด้วยวิธีการทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายดังกล่าวแล้ว ผู้เขียนนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในเชิงคุณภาพ สามารถนำเสนอผลการศึกษาดังนี้

ก. ปัจจัยการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณ

รัฐบาลพันตำรวจโททักษิณมีความชอบธรรมอันเนื่องมาจากที่มาของอำนาจเป็นที่ยอมรับมาจากการเลือกตั้งตามวิถีทางประชาธิปไตย⁴ มาโดยถูกต้องตามรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกติกาสูงสุดของการใช้อำนาจและเป็นความชอบธรรมตามกฎหมาย⁵ ที่รัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยย่อมมีที่มาจากประชาชน มาตามครรลองของกฎหมายภายใต้คุณค่าประชาธิปไตยและพันธกรณีที่ประชาคมโลกให้การยอมรับ⁶

นอกจากนี้ยังพบปัจจัยต่อการส่งเสริมและเสริมสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณ กล่าวคือ

1. กลไกและโครงสร้างของกฎหมายและรัฐธรรมนูญ (ปี พ.ศ. 2540)

รัฐธรรมนูญ(ปี พ.ศ.2540) มีกลไกเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ฝ่ายบริหารและนายกรัฐมนตรี มีการส่งเสริมความแข็งแกร่งให้แก่พรรคการเมืองขนาดใหญ่มากกว่าพรรคขนาดเล็ก⁷ ส่งผลให้รัฐบาลพันตำรวจโททักษิณมีเสถียรภาพ มีความเข้มแข็งในการบริหารราชการแผ่นดิน เป็นที่นิยมชมชอบของประชาชน

2. การกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ

รัฐบาลพันตำรวจโททักษิณมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมสนองตอบต่อประชาชนชั้นล่างซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ ชุดนโยบายมีความเหมาะสมกับภาวะหลังวิกฤต

⁴ คำสัมภาษณ์ รองศาสตราจารย์ ดร. มนต์รี เจนวิทย์การ เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2551

⁵ คำสัมภาษณ์ อาจารย์ ดร.ปริญญา เทวานฤมิตรกุล เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2551

⁶ คำสัมภาษณ์ นายยงยุทธ ตริยะไพรัช อดีตประธานรัฐสภา เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2551

⁷ รั้งสรรค์ ณะพระพันธ์, จากทักษิณมีคส์สู่ทักษิณประชาธิปไตย. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไอเฟนบุ๊กส์, 2548)

เศรษฐกิจ รัฐบาลพันตำรวจโททักษิณสามารถนำชุดนโยบายไปปฏิบัติได้จริง⁸ ประชาชนเกิดความพอใจ มีความนิยมชมชอบต่อรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณเป็นอย่างมาก และเป็นปัจจัยหนึ่งในการสร้างความศรัทธาของประชาชนต่อรัฐบาล ทำให้เห็นว่าจุดมุ่งหมายและวิธีการการใช้อำนาจเป็นที่ยอมรับ

3. ภาวะผู้นำของพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร

พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร มีภาวะผู้นำสูง กล้าคิด กล้าตัดสินใจ คิดเร็ว ตัดสินใจเร็ว ทำเร็ว⁹ ทำให้การขับเคลื่อนการบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในภาวะบ้านเมืองอ่อนแอ ขาดผู้นำที่เข้มแข็ง ทำให้ภาวะผู้นำของพันตำรวจโททักษิณเป็นที่ยอมรับและชื่นชอบของประชาชน ภาวะผู้นำของพันตำรวจโททักษิณส่งผลให้การบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่ประจักษ์

4. การบริหารราชการแผ่นดินของระบอบทักษิณ

ความชอบธรรมทางการเมืองของรัฐบาลย่อมเกิดมาจากการบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพและสามารถแก้ไขวิกฤตการณ์ต่างๆของประเทศได้ รัฐบาลพันตำรวจโททักษิณสามารถบริหารประเทศจนเป็นที่ยอมรับ มีการบริหารในรูปแบบใหม่ มีการบริการประชาชนมากขึ้น สามารถทำให้ระบบราชการเป็นกลไกหนึ่งของรัฐบาลในการขับเคลื่อนการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ นำแนวคิดภาคธุรกิจเอกชนมาใช้ในระบบราชการ และเน้นการทำงานอย่างมีแผนการและตัวชี้วัด¹⁰ ทำให้ประชาชนยอมรับในการบริหารราชการแผ่นดิน และนำมาสู่ความเชื่อถือศรัทธาของประชาชน

5. บริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองก่อนการจัดตั้งรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณ และในขณะการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณ

บริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองไทยในช่วงปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ เศรษฐกิจตกต่ำ ประชาชนต้องการรัฐบาลที่มีความรู้ความสามารถและเข้าใจระบบธุรกิจ ขาดผู้นำที่เข้มแข็ง ภาวะทางสังคมที่อ่อนแอ มีปัญหาความยากจน ยาเสพติด ฯลฯ พันตำรวจโททักษิณเข้ามาบริหารประเทศภายใต้แนวคิด คิดใหม่ ทำใหม่ สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้จนเป็นที่ยอมรับของประชาชนในเวลาต่อมา

⁸ ผาสุก พงษ์ไพจิตร , ทักษิณโศกคดี จะยังอยู่กับเราอย่างน้อย 10-20 ปี, ฟ้าเดียวกัน 4 (ตุลาคม - ธันวาคม 2548) หน้า 89-90

⁹ คำสัมภาษณ์ นายอนุรักษ์ อินทร เลขาธิการหอการค้าจังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2551

¹⁰ รวีวรรณ แพทย์สมาน , แนวทางบูรณาการการบริหารการจัการภาครัฐ , รัฐศาสตร์ปริทัศน์ (2549) : 175

ข. ลักษณะความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณ

1. ลักษณะเชิงโครงสร้างทางการเมือง

ลักษณะความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณมีความสัมพันธ์กับองค์การทางการเมืองและองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ ตลอดจนวิธีการใช้อำนาจในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 *ระบบทักษิณกับการสร้างความสัมพันธ์ทางการเมืองและการบริหารราชการแผ่นดินกับฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการและองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ* พบว่ารัฐบาลพันตำรวจโททักษิณได้ครอบงำฝ่ายนิติบัญญัติผ่านพรรคไทยรักไทยในฐานะพรรคเสียงข้างมาก ทำให้สามารถควบคุมสภาผู้แทนราษฎรไว้ได้ และวุฒิสภาอันเป็นสภาตรวจสอบถูกแทรกแซงจากการส่งคนในสังกัดเข้าไปเป็นวุฒิสมาชิก หรือการใช้อิทธิพลทางการเมืองและทางการเงิน ทำให้วุฒิสมาชิกบางส่วนเข้ามาเป็นพรรคพวกตน¹¹ ตลอดจนมีการแทรกแซงองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญผ่านระบบการคัดสรรที่พรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลสามารถคัดสรรส่งตัวแทนเข้าไปเป็นผู้สมัครและสามารถได้รับการคัดเลือก และใช้อิทธิพลอื่นๆ ในการแทรกแซงระบบการตรวจสอบและการใช้อำนาจดังกล่าว ส่งผลกระทบกระเทือนต่อระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลทางการเมือง และระบบการเมืองเสียความสมดุลในเวลาต่อมา

1.2 *ระบอบทักษิณกับการบัญญัติกฎหมาย* พบว่ารัฐบาลพันตำรวจโททักษิณที่มีเสียงข้างมากในรัฐสภา สามารถใช้กลไกการบัญญัติกฎหมายที่สามารถควบคุมได้อย่างเบ็ดเสร็จเป็นเครื่องมือในการบริหาร และบางครั้งพันตำรวจโททักษิณใช้การออกกฎหมายฝ่ายบริหารบัญญัติในรูปพระราชกำหนด¹² ทั้งสองกรณีมีการวิพากษ์วิจารณ์ว่ามีการออกกฎหมายเพื่อประโยชน์ต่อตัวเองและพวกพ้อง และนำมาสู่ปัญหาการใช้อำนาจโดยไม่ชอบธรรม

2. ลักษณะเชิงกระบวนการนโยบาย

ระบอบทักษิณมีลักษณะการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ การประชาสัมพันธ์นโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลดีต่อการยอมรับของประชาชน โดยการกำหนดนโยบายเป็นชุดนโยบายที่เอาใจเกษตรกรและคนยากจนในชนบทซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ¹³ รัฐบาลพันตำรวจโททักษิณเป็นรัฐบาลแรกที่สามารถนำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างจริงจังตามที่ได้หาเสียงไว้กับประชาชน นอกจากนั้นรัฐบาลยังได้ใช้การประชาสัมพันธ์นโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติซึ่งเป็นผลงานของรัฐบาลโดยใช้หลักการ

¹¹ อโณทัย วัฒนาวพร “ระบบพรรคการเมืองไทยกับความเป็นประชาธิปไตยและควมมีประสิทธิภาพในการบริหาร : ระบบสองพรรคหรือพรรคเด่นพรรคเดียว” รัฐศาสตร์ปริทัศน์ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2546) , หน้า 151-152

¹² คำสัมภาษณ์ อาจารย์ ดร.ปริญญา เทวานฤมิตรกุล เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2551

¹³ อเนก เหล่าธรรมทัศน์, ทักษิณาประชาธิปไตย (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2550) หน้า 87

ตลาด เสมือนว่าการโฆษณาให้ประชาชนรู้จักสินค้าเห็นว่าน่าใช้ คนก็นิยมชมชอบ¹⁴ เจกเช่น รัฐบาลกำหนดนโยบายและทำได้จริง รัฐบาลประชาสัมพันธ์ผลงานของตนว่าทำได้จริง ประชาชนก็ ศรัทธา มีความชื่นชอบในรัฐบาลและในตัวพันตำรวจโททักษิณผู้นำรัฐบาล

3. ลักษณะเชิงการบริหารราชการแผ่นดิน

ระบอบทักษิณได้ทำให้การบริหารราชการแผ่นดิน โดยมีฝ่ายการเมืองเป็นผู้นำ และฝ่ายข้าราชการประจำเป็นเพียงกลไกของรัฐบาล รัฐบาลสามารถกำหนดนโยบาย และให้ ข้าราชการประจำเป็นผู้ปฏิบัติตามนโยบาย ลดบทบาทฝ่ายข้าราชการประจำเป็นเพียงฝ่ายปฏิบัติ ที่ยอมรับนโยบายของฝ่ายการเมืองโดยสมบูรณ์ ทำให้เห็นสถานะความสัมพันธ์และบทบาท ทางการเมืองของฝ่ายการเมืองและฝ่ายข้าราชการประจำปรับเปลี่ยนไปอย่างเป็นระบบ ทั้งการ บริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณยังนำรูปแบบการบริหารภาคธุรกิจมาใช้ใน ระบบราชการ ส่งผลให้ระบบราชการต้องปรับตัวและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว แต่อย่างไรก็ดี ระบอบทักษิณถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่ามีการบริหารราชการแผ่นดินในระบบอุปถัมภ์ มีการเล่นพรรค เล่นพวก นำคนใกล้ชิดเข้ามาดำรงตำแหน่งราชการที่สำคัญ ทำลายระบบคุณธรรม¹⁵ ทำให้เกิด ความเสื่อมศรัทธาในเวลาต่อมา

4. ลักษณะเชิงภาวะผู้นำทางการเมือง

พันตำรวจโททักษิณ ในฐานะผู้นำรัฐบาลมีลักษณะภาวะผู้นำที่สูงเด่น ประกอบกับเป็น บุคคลที่มีบุคลิกที่กล้าคิด กล้าตัดสินใจ คิดไกล ทำไว มีวิสัยทัศน์ มีพลังในการขับเคลื่อนทาง การเมืองและการบริหาร¹⁶ ทำให้การดำเนินงานของรัฐบาลมีผลงาน มีประสิทธิภาพ ทำให้ บุคลากรภายในพรรคไทยรักไทย รัฐบาล ภาคธุรกิจ และองค์กรอื่นให้การยอมรับในความสามารถ การบริหารและในเชิงภาวะผู้นำดังกล่าว ส่งผลให้เกิดความศรัทธาและความชื่นชมในรัฐบาลพัน ตำรวจโททักษิณและในตัวพันตำรวจโททักษิณ

ค. ปัญหาความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณ

ปัญหาความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณเป็นปัจจัยสำคัญอันนำมาสู่การ ขาดความเชื่อถือและความศรัทธาของประชาชน ตลอดจนการไม่ยอมรับการบริหารราชการ แผ่นดินของรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณในเวลาต่อมา ดังนี้

1. ปัญหาการบริหารราชการแผ่นดินเอื้อประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้อง
2. ปัญหาการทุจริตและแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ

¹⁴ คำสัมภาษณ์ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2551

¹⁵ คำสัมภาษณ์ นายราชันย์ วีระพันธ์ สมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2551

¹⁶ คำสัมภาษณ์ นายอนุรักษ์ อินทร เลขาธิการหอการค้าจังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2551

3. ปัญหาการแทรกแซงระบบการตรวจสอบ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญและการไม่ยอมรับการตรวจสอบ
4. ปัญหาการใช้อำนาจเกินขอบเขตไปกระทบกระเทือนต่อสิทธิ เสรีภาพของประชาชน และสื่อมวลชน
5. ปัญหาวิกฤตศรัทธาในตัวผู้นำพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ของชนชั้นกลาง(ชนชั้นสูง) จากการบริหารประเทศขาดจริยธรรมและคุณธรรม มีการใช้อำนาจโดยมิชอบเพื่อตนเองและพวกพ้อง
6. ปัญหาการกระทบกระทั่งของรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณกับสถาบันสำคัญของชาติอันได้แก่ สถาบันทหารและสถาบันระดับสูงที่ทหารให้ความเคารพ
7. ปัญหาการบัญญัติกฎหมายเพื่อผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง เพื่อการใช้อำนาจโดยไม่ถูกต้องชอบธรรม

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นปัญหาความชอบธรรมของรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณอันนำไปสู่ความเสื่อมถอยของรัฐบาล นำมาสู่ปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเมือง และในที่สุดนำมาสู่การล่มสลายของรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณในเดือนกันยายน 2549 จากการรัฐประหารของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือ

ง. ผลกระทบของระบอบทักษิณกับการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมไทย

1. ระบอบทักษิณมีผลต่อการส่งเสริมและสร้างประสิทธิภาพการบริหารราชการแผ่นดินไทยยุคใหม่ รัฐบาลพันตำรวจโททักษิณเป็นรัฐบาลที่มีการบริหารราชการแผ่นดินยุคใหม่ เน้นการสร้างประสิทธิภาพ มีการนำนโยบายที่นำเสนอต่อประชาชนแล้วนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม มีการปฏิรูประบบราชการ มีการนำแนวคิดการบริหารธุรกิจและแนวคิดการบริหารยุคใหม่มาใช้ในระบบราชการ การบริหารงานเน้นการสร้างความสำเร็จและส่งผลดีต่อการบริหารประเทศ และเป็นครั้งแรกที่รัฐบาลสามารถสร้างเอกภาพในการบริหารทำให้ระบบราชการเป็นเพียงกลไกหนึ่งของรัฐบาลในการปฏิบัติตามนโยบาย

2. ระบอบทักษิณกับการชะงักงันทางการเมืองและนำไปสู่วิกฤตการณ์ทางการเมือง รัฐบาลพันตำรวจโททักษิณเน้นการบริหารแบบควมรวมอำนาจเบ็ดเสร็จ แทรกแซงองค์กรผู้ใช้อำนาจรัฐทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ศาลรัฐธรรมนูญ และองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ จนทำให้ระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลถูกทำลาย การเมืองขาดความสมดุล สถาบันทางการเมืองขาดประสิทธิภาพในการขจัดปัญหาทางการเมือง ประกอบกับรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณมีการแสวงหาผลประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้อง มีการใช้อำนาจเกินขอบเขตไปกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน ก่อให้เกิดภาวะความตึงเครียดในระบบการเมือง จนระบบการเมืองไม่สามารถหาทางออกได้ ส่งผลให้เกิดการชุมนุมประท้วงของประชาชน นำมาสู่การรวมกลุ่มของประชาชนภายใต้ชื่อ

“พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย” เดินขบวนขับไล่พันตำรวจโททักษิณ ส่งผลให้เกิดความชะงักงันทางการเมืองและวิกฤตการณ์ทางการเมือง ก่อให้เกิดความแตกแยกทางการเมืองและสังคมระหว่างประชาชนที่สนับสนุนและคัดค้านรัฐบาล มีการปะทะและมีการใช้ความรุนแรงระหว่างกัน จนทำที่สุดเมื่อกลไกทางการเมืองไม่สามารถแก้ไขปัญหาทางการเมืองได้จนนำมาสู่ข้ออ้างของสถาบันทางทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองและก่อให้เกิดความชะงักงันทางการเมืองการปกครองของไทยในเวลาต่อมา

3. *ระบอบทักษิณกับอนาคตทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมไทย* รัฐบาล พันตำรวจโททักษิณเข้ามาบริหารราชการแผ่นดินด้วยระบบราชการยุคใหม่ ด้วยเทคนิคการบริหารแบบภาคเอกชนมาใช้ในการบริหารงานภาครัฐ ทำให้มีการพัฒนาระบบการทำงานภาครัฐมีประสิทธิภาพ รัฐบาลพันตำรวจโททักษิณเข้ามาบริหารประเทศทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น ส่งผลดีต่อภาคธุรกิจ แต่ปัญหาด้านการบริหารขาดจริยธรรมบางด้านส่งผลให้ชนชั้นกลาง(ชนชั้นสูง) ขาดความศรัทธาและเชื่อมั่นต่อรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณ และนำมาสู่ความขัดแย้งทางสังคมและการเมือง โดยเฉพาะระบอบทักษิณส่งผลต่อวิถีคิดและความต้องการของประชาชนระดับล่างที่สนับสนุนรัฐบาล แต่ชนชั้นกลาง (ชนชั้นสูง) ที่เห็นความไม่ชอบธรรมของรัฐบาลและต่อต้านรัฐบาล นำมาสู่ปัญหาความแตกแยกทางความคิดและความต้องการทางสังคม การเมืองในเวลาต่อมา

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในประเด็นความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณ สามารถสรุปผลการวิจัยดังกล่าวได้เป็นประเด็นดังต่อไปนี้

ปัจจัยการสร้าง ความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณ มีความชอบธรรมมาจากความเชื่อถือของประชาชนโดยเฉพาะรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณมาตามครรลองระบอบประชาธิปไตย ผ่านการเลือกตั้งมาโดยประชาชน และมีเหตุปัจจัยสนับสนุนอื่นๆ คือ 1. ระบบกฎหมายและรัฐธรรมนูญ (ปี พ.ศ. 2540) เอื้อประโยชน์ต่อพรรคไทยรักไทยซึ่งเป็นพรรคการเมืองขนาดใหญ่และมีกลไกสร้างความเข้มแข็งแก่ฝ่ายบริหารหรือรัฐบาล 2. การจัดทำนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติสามารถดำเนินการได้จริง 3. ภาวะผู้นำของพันตำรวจโททักษิณที่สามารถนำพาประเทศไปสู่การพัฒนาและสร้างประสิทธิภาพในการบริหาร 4. การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับ 5. บริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เอื้ออำนวยต่อการสร้างความเชื่อถือและการสร้างผลงานของรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณ ซึ่งเหตุปัจจัยทั้งหมดดังกล่าวเป็นปัจจัยเกื้อหนุนนำมาสู่ความนิยมและศรัทธาต่อรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณ

ลักษณะความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณ 1. มีลักษณะความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างทางการเมืองที่รัฐบาลพันตำรวจโททักษิณสามารถครอบงำและเข้าไปแทรกแซง

สภาผู้แทนราษฎรผ่านการเมืองเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาผ่านการส่งคน
ใกล้ชิด หรือพรรคพวกตนเข้าไปเป็นสมาชิกวุฒิสภา และการใช้อิทธิพลทางการเมือง การเงิน
และอิทธิพลอื่นๆ ทำให้สามารถบัญญัติกฎหมายผ่านกระบวนการนิติบัญญัติและบางครั้งมีการ
บัญญัติกฎหมายด้วยวิธีการออกกฎหมายฝ่ายบริหารบัญญัติเอื้อประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้อง

2. ลักษณะเชิงกระบวนการนโยบาย มีการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติได้จริงและมี
การประชาสัมพันธ์กระบวนการนโยบายของรัฐบาลโดยใช้หลักการตลาด ทำให้ประชาชนเห็น
ภาพลักษณ์ที่ดีของรัฐบาลทำให้เกิดความนิยมต่อรัฐบาลเพิ่มมากขึ้น 3. ลักษณะเชิงการบริหาร
ราชการแผ่นดินที่สามารถทำให้ข้าราชการประจำเป็นเพียงกลไกหนึ่งของฝ่ายบริหาร มีการบริหารยุค
ใหม่ที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ แต่บางกรณีมีการวิพากษ์วิจารณ์ว่ามีการบริหารงานเล่นพรรคเล่นพวก
เอื้อประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้อง 4. ลักษณะเชิงภาวะผู้นำทางการเมือง พันตำรวจโททักษิณ
มีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง มีศักยภาพ สามารถนำความเปลี่ยนแปลงมาสู่การบริหารและระบบ
การเมือง นำพาประเทศไปข้างหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณ ได้สร้างปัญหาต่อการเสื่อมความ
ศรัทธาของประชาชนหลายประการ กล่าวคือ 1. การบริหารราชการแผ่นดินเอื้อประโยชน์แก่
ตนเองและพวกพ้อง 2. มีการทุจริตและแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ 3. มีการแทรกแซงระบบการ
ตรวจสอบและองค์กระตือรือร้นตามรัฐธรรมนูญ 4. มีการใช้อำนาจเกินขอบเขตไปกระทบกระเทือนสิทธิ
เสรีภาพของประชาชนและสื่อมวลชน 5. วิฤตศรัทธาในตัวพันตำรวจโททักษิณในด้านความ
เชื่อถือ มีปัญหาด้านคุณธรรมและจริยธรรม 6. การบริหารราชการแผ่นดินที่กระทบกระเทือนต่อ
สถาบันสำคัญของชาติ (สถาบันทหาร และสถาบันสำคัญที่ทหารให้ความเคารพ) 7. ปัญหาการ
บัญญัติกฎหมายเอื้อประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้อง

ผลกระทบของระบอบทักษิณต่อการเมือง เศรษฐกิจ สังคมไทย ระบอบทักษิณได้สร้าง
คุณประโยชน์ต่อการบริหารราชการแผ่นดินยุคใหม่ สร้างประสิทธิภาพในการบริหารและสามารถ
ทำให้ระบบราชการเป็นไปตามครรลองสากลที่ฝ่ายข้าราชการประจำเป็นกลไกหนึ่งของฝ่ายบริหาร
มีการบริหารเศรษฐกิจส่งผลให้ภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศฟื้นตัวดีขึ้น แต่ในทางตรงกันข้าม
ระบอบทักษิณได้สร้างปัญหาการทำลายระบบการตรวจสอบและทำลายความเข้มแข็งของฝ่ายนิติ
บัญญัติ องค์การอื่นตามรัฐธรรมนูญ ทำให้ระบบการเมืองเสียความสมดุลนำมาสู่ปัญหาทาง
การเมือง และวิกฤตการณ์ทางการเมือง และท้ายที่สุดนำมาสู่การรัฐประหาร เมื่อเดือนกันยายน
2549 อันนำมาสู่ความชะงักงันทางการเมือง และทำให้เกิดปัญหาความแตกแยกทางการเมือง
ระหว่างบุคคลที่สนับสนุนและต่อต้านระบอบทักษิณในเวลาต่อมา

ข้อเสนอแนะ

ระบอบทักษิณได้ส่งผลดีและผลเสียต่อระบอบการเมืองการปกครองของไทยหลายประการ อย่างไรก็ตามผลกระทบของระบอบทักษิณมีผลต่อปัญหาทางการเมืองและวิกฤตการณ์ทางการเมือง ดังนั้นผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะต่อการสร้างสรรค์ทางการเมือง กล่าวคือ

1. ควรกำหนดกลไกตามรัฐธรรมนูญที่มีการสร้างความสมดุลในระบบการเมือง มีการกำหนดระบบตรวจสอบและถ่วงดุลให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรแก้ไขความสัมพันธ์เชิงอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการ และองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญให้มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ถูกต้องและเหมาะสมตามแนวทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา
3. ควรส่งเสริมระบบการเมืองมีส่วนร่วมของการเมืองภาคประชาชน ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล
4. การสร้างสังคมเปิดแห่งข้อมูลข่าวสาร สร้างองค์ความรู้แก่ประชาชน
5. การสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่สังคมและแก่ผู้ใช้อำนาจทางการเมืองการปกครอง
6. การสร้างทุนทางวัฒนธรรมที่มีการใช้อำนาจที่บริสุทธิ์ ประชาชนไม่ยอมรับรัฐบาลที่ขาดความชอบธรรม การยอมรับความหลากหลายทางความคิดและความแตกต่าง
7. การสร้างความยั่งยืนทางการเมือง โดยการสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และสร้างความสมดุลของการเมืองภาคตัวแทนและการเมืองภาคประชาชน(ภาคพลเมือง)
8. การปลูกฝังแนวคิดระบอบประชาธิปไตยผ่านระบบการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน มหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษามาตั้งแต่เริ่มต้น
9. การสร้างกลไกตามรัฐธรรมนูญในระบบการเมืองใหม่ที่มีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสุจริต โปร่งใส

เอกสารอ้างอิง

เกษียร เตชะพีระ. ทางแพร่งและพงหนาม ทางผ่านประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน , 2551

เจิมศักดิ์ ปิ่นทองและคณะ. รู้ทันทักษิณ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ขอคิดด้วยคน, 2547

ทินพันธุ์ นาคะตะ. ความชอบธรรมในการปกครอง : ปัญหาและความหวังของไทย .

กรุงเทพฯ :สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528

พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. ฆ่าแหล่ทักษิณมิคส์ . กรุงเทพฯ :สถาบันวิถิตรรณ, 2547

ผาสุก พงษ์ไพจิตร. ทักษิณมิคส์จะอยู่กับเราอย่างน้อย 10-20 ปี. ฟ้าเดียวกัน 4 (ตุลาคม –

ธันวาคม 2548)

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. **จากทักษิณมิกซ์สู่ทักษิณาธิปไตย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเพ่นบู๊ค, 2548.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. **วัฒนธรรมคนอย่างทักษิณ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2549.

วิทยากร เชียงกูล. **ก้าวข้ามระบอบทักษิณ สู่เส้นทางปฏิรูปการเมืองเศรษฐกิจ**. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์บ้านพระอาทิตย์, 2550

รวิวรรณ แพทย์สมาน. **แนวทางบูรณาการการบริหารจัดการภาครัฐ**. รัฐศาสตร์ปริทัศน์ 1 ข

(2549)

อลงกรณ์ พลบุตรและคณะ. **สมุดปกดำเมนูคอร์รัปชันระบอบทักษิณ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ข

ธรรมรัฐไทย, 2550

อโณทัย วัฒนาพร. **ระบบพรรคการเมืองไทยกับความเป็นประชาธิปไตยและความมี**

ประสิทธิภาพในการบริหาร : ระบบสองพรรคหรือพรรคเด่นพรรคเดียว รัฐศาสตร์

ปริทัศน์ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2546

อเนก เหล่าธรรมทัศน์. **ทักษิณา ประชานิยม**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์งานดี, 2549

อนุสรณ์ อุณโณ. **นโยบายประชานิยม รัฐบาลไทยรักไทย : ข้อพิจารณาเบื้องต้น** .ฟ้าเดียวกัน

3 (2548).